

5. Goniometrie a trigonometrie

1. Načrtni grafy goniometrických funkcí

$$a) y = -2 \sin x$$

$$b) y = -\cos\left(\frac{\pi}{4} - x\right)$$

$$c) y = \sin\left(\frac{x}{4} - \frac{\pi}{3}\right)$$

$$d) y = \operatorname{tg}\left(x + \frac{\pi}{6}\right)$$

$$e) y = \frac{\pi}{3} - \cot gx$$

$$f) y = -\frac{1}{2} \cot g 2x$$

$$g) y = |1 - 2 \cos x|$$

$$h) y = \left| \cos x \right| - 0,5$$

$$i) y = \sin|x|$$

$$j) y = \left| \cot gx + \frac{\pi}{3} \right|$$

$$k) y = \sin x + |\sin x|$$

$$l) y = y = \frac{\cos x}{|\cos x|}$$

2. Určete definiční obor daného výrazu a potom ho zjednodušte

$$a) \frac{\sin^2 x - \sin^4 x}{\cos^2 x - \cos^4 x} =$$

$$b) \frac{\cos x}{1 - \sin x} + \frac{\cos x}{1 + \sin x} =$$

$$c) \frac{\cos 2x + \sin^2 x}{1 + \cos 2x} =$$

$$d) \frac{2 \sin x + \sin 2x}{2 \sin x - \sin 2x} =$$

$$e) \frac{2 \cos x - \cos 2x - 1}{2 \cos x + \cos 2x} =$$

3. Dokažte, že platí (bez podmínek):

$$a) \frac{1 - \sin x + \cos x}{1 - \sin x} = \frac{1 + \sin x + \cos x}{\cos x}$$

$$b) 1 - 2 \sin^2 x = \frac{\cot g^2 x - 1}{\cot g^2 x + 1}$$

$$c) \frac{\cos^2 x - \cos 2x}{\sin 2x} = \frac{1}{2} \operatorname{tg} x$$

$$d) \frac{1 + \operatorname{tg} x}{1 - \operatorname{tg} x} = \frac{\cos 2x}{1 - \sin 2x}$$

$$e) \frac{\sin 2x}{1 + \cos 2x} + \frac{1 - \cos 2x}{\sin 2x} = 2 \operatorname{tg} x$$

$$f) \sin x - \sin(x + 60^\circ) + \sin(x + 120^\circ) = 0$$

$$g) 1 - 2 \sin^2 \frac{x}{2} = \cos x$$

$$h) 1 + \sin x = \left(\sin \frac{x}{2} + \cos \frac{x}{2} \right)^2$$

$$i) \frac{\sin 2x - \cos 2x + 1}{\sin 2x + \cos 2x + 1} = \operatorname{tg} x$$

$$k) \frac{\sin x}{\sin y} + \frac{\cos x}{\cos y} = \frac{2 \sin(x + y)}{\sin 2y}$$

4. Řešte rovnice s neznámou $x \in \mathbb{R}$

a) $2 \cos^2 x - \cos x - 1 = 0$

b) $\operatorname{tg}^2 x + 3 \cot g^2 x - 4 = 0$

c) $2 \sin^2 5x + 3 \cos 5x = 0$

d) $\sin x + \sin 2x = 0$

e) $2 \sin^2 x + \sin^2 2x = 2$

f) $\cos 2x + \sin x \cos x = 1$

g) $\sin^4 x - \cos^4 x = \cos^2 2x$

h) $\cos 2x - \sin 2x = (\sin x + \cos x)^2$

i) $1 - \cos 2x = \sin 2x \cdot \sin x$

k) $\frac{1}{\cos^2 2x} - 2 \operatorname{tg} 2x = 0$

l) $\sin \frac{x}{2} + \cos x = 1$

m) $\sin \left(x + \frac{\pi}{4} \right) = 5 \cos \left(x + \frac{\pi}{4} \right)$

n) $2 \sin x - \cos x + 1 = 0$

o) $\cos x + 3 \sin x + 3 = 0$

p) $\cot gx - 1 = \frac{4 \cos 2x}{1 + \operatorname{tg} x}$

q) $\frac{1}{\sin x} = \sin x + \cos x$

5. Goniometrické nerovnice

a) $\sin x \geq \frac{\sqrt{3}}{2}$

b) $0 \leq \cos x < \frac{1}{2}$

c) $\sin 2x \leq \frac{1}{2}$

d) $|\sin x| \geq \frac{\sqrt{2}}{2}$

e) $\cos x < \sin x$

f) $\operatorname{tg} x \geq \cot gx$

6. Trigonometrie

- Určete délky všech stran a všech úhlů v trojúhelníku ABC , je-li: $a = 7 \text{ cm}$, $c = 12 \text{ cm}$, $\beta = 124^\circ$.
- Vypočítejte velikost nejmenšího úhlu v Trojúhelníku ABC , znáte-li délky stran 7,8,9 cm.
- Určete délky všech stran a všech úhlů v trojúhelníku ABC , je-li: $b = 5 \text{ cm}$, $\alpha = 110^\circ$, $\beta = 28^\circ$.
- Určete délky všech stran a všech úhlů v trojúhelníku ABC , je-li: $a = 6 \text{ cm}$, $b = 3 \text{ cm}$, $\beta = 30^\circ$.
- V trojúhelníku ABC znáte poměr délek stran $a:b:c = 2:4:5$. Vypočítejte velikosti úhlů tohoto trojúhelníku.
- V trojúhelníku ABC znáte: $a = 5 \text{ cm}$, $b = 4 \text{ cm}$, $v_a = 2 \text{ cm}$. Vypočítejte obsah trojúhelníku ABC a výšky v_b .
- V trojúhelníku ABC znáte: $a = 4 \text{ cm}$, $b = 6 \text{ cm}$, $\gamma = 60^\circ$. Vypočítejte obsah trojúhelníku ABC a výšky v_a , v_b , v_c .
- Vypočítejte poloměr kružnice trojúhelníku ABC opsané i poloměr kružnice vepsané, znáte-li: $b = 4 \text{ cm}$, $c = 6 \text{ cm}$, $\alpha = 45^\circ$.
- Vypočítejte délku strany a , obvod o a obsah S pravidelného pětiúhelníku, který je vepsán do kružnice o poloměru $r = 6 \text{ cm}$.
- Užitím kosinové věty dokažte, že všechny úhly v rovnostranném trojúhelníku mají velikost 60° .

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Výsledky:

2. a) $1; x \in R - \bigcup_{k \in Z} \left\{ k \frac{\pi}{2} \right\}$ b) $\frac{2}{\cos x}; x \in R - \bigcup_{k \in Z} \left\{ \frac{\pi}{2} + k\pi \right\}$ c) $\frac{1}{2}; x \neq \frac{\pi}{2} + k\pi$ d) $\frac{1 + \cos x}{1 - \cos x}; x \neq k\pi$
e) $\frac{1 - \cos x}{1 + \cos x}; x \neq \frac{\pi}{2} + k\pi$ 3. Všechny rovnosti platí...

4.

a) $\left\{ \frac{2}{3}k\pi \right\}$ b) $\left\{ \frac{1}{3}\pi + k\pi; \frac{2}{3}\pi + k\pi; \frac{1}{4}\pi + k\frac{\pi}{2} \right\}$ c) $\left\{ \frac{2}{15}\pi + \frac{2}{5}k\pi; \frac{4}{15}\pi + \frac{2}{5}k\pi \right\}$
d) $\left\{ k\pi; \frac{2}{3}\pi + 2k\pi; \frac{4}{3}\pi + 2k\pi \right\}$ e) $\left\{ \frac{\pi}{2} + k\pi; \frac{\pi}{4} + k\frac{\pi}{2} \right\}$ f) $\{k\pi; \arctg 0,5 + k\pi\}$
g) $\left\{ \frac{\pi}{4} + k\frac{\pi}{2}; \frac{\pi}{2} + k\pi \right\}$ h) $\{k\pi; -\arctg 2 + k\pi\}$ i) $\{k\pi\}$ k) $\left\{ \frac{1}{8}\pi + k\frac{\pi}{2} \right\}$
l) $\left\{ 2k\pi; \frac{\pi}{3} + 4k\pi; \frac{5}{3}\pi + 4k\pi \right\}$ m) $\left\{ \frac{3}{4}\pi + k\pi \right\}$ n) $\{2k\pi; \pi + \arcsin 0,8 + 2k\pi\}$
o) $\left\{ \frac{3}{2}\pi + 2k\pi; \pi + \arcsin 0,8 + 2k\pi \right\}$ p) $\left\{ \frac{\pi}{4} + k\pi; \frac{\pi}{12} + k\pi; \frac{5}{12}\pi + k\pi \right\}$ q) $\left\{ \frac{\pi}{2} + k\pi; \frac{\pi}{4} + k\pi \right\}$

5.

a) $\bigcup \left\langle \frac{\pi}{3} + 2k\pi; \frac{2}{3}\pi + 2k\pi \right\rangle$ b) $\bigcup \left\{ \left\langle \frac{\pi}{3} + 2k\pi; \frac{\pi}{2} + 2k\pi \right\rangle \cup \left\langle \frac{3}{2}\pi + 2k\pi; \frac{5}{3}\pi + 2k\pi \right\rangle \right\}$
c) $\bigcup \left\langle \frac{5}{12}\pi + k\pi; \frac{13}{12}\pi + k\pi \right\rangle$ d) $\bigcup \left\langle \frac{\pi}{4} + k\pi; \frac{3}{4}\pi + k\pi \right\rangle$ e) $\bigcup \left(\frac{3}{4}\pi + 2k\pi; \frac{7}{4}\pi + 2k\pi \right)$
f) $\bigcup \left\{ \left\langle \frac{\pi}{4} + k\pi; \frac{\pi}{2} + k\pi \right\rangle \cup \left\langle \frac{3}{4}\pi + k\pi; \pi + k\pi \right\rangle \right\}$

6.

a) $b = 16,9 \text{ cm}, \alpha = 20^\circ 06', \gamma = 36^\circ 04'$ b) $\alpha = 78^\circ 11'$ c) $a = 10 \text{ cm}, c = 7,1 \text{ cm}, \gamma = 42^\circ$
d) $c = 5,2 \text{ cm}, \alpha = 90^\circ, \gamma = 60^\circ$ e) $\alpha = 22^\circ 20', \beta = 49^\circ 27', \gamma = 108^\circ 13'$ f) $S = 5 \text{ cm}^2, v_b = 2,5 \text{ cm}$
g) $S = 6\sqrt{3} \text{ cm}^2, v_a = 3\sqrt{3} \text{ cm}, v_b = 2\sqrt{3} \text{ cm}, v_c = \frac{6}{7}\sqrt{21} \text{ cm}$ h) $r = 3 \text{ cm}, \rho = 1,2 \text{ cm}$
i) $a = 8,7 \text{ cm}, o = 43,6 \text{ cm}, S = 130,8 \text{ cm}^2$